

KRISTELIG FOLKEPARTI

Landbruk

Norsk landbruk skal produsere mat, sikre matvaresikkerheten og selvforsyningssevnen på et tilstrekkelig nivå og opprettholde det artsrike kulturlandskapet. Norsk landbruk står også for en betydelig verdiskaping, og har en viktig rolle i distriktpolitikken for å opprettholde bosetting i hele landet. KrF ønsker et levende landbruk i hele Norge. Bondens arbeid må verdsettes slik at de som driver med landbruk blir sikret en inntektsmulighet på linje med andre yrkesgrupper. KrF vil verne om forhandlingsinstituttet som gir landbruket medbestemmelse på utviklingen i næringen.

KrF vil øke selvforsyningsgraden og derfor ha en vekst i norsk matproduksjon større enn befolkningsveksten. Den internasjonale matvaresituasjonen gjør det viktig å sikre produksjon av basisvarer.

Det er nær sammenheng mellom dyrket areal, matvareproduksjon, selvforsyningsgrad og matvaresikkerhet. Matvareproduksjonen i Norge skal baseres på en miljø- og ressursvennlig utnyttelse av lokale ressurser.

Klima, topografi, bruksstruktur, avstander, jordsmonn og utbyggingspress er noen av mange stikkord som beskriver hvor forskjellig det kan være å drive landbruk på ulike steder i landet. KrF vil bruke både areal-, beite- og kulturlandskapstillegget, kvoteordning, samt støtten per dyr, for å holde på en variert bruksstruktur og dermed et aktivt landbruk i hele landet.

Lønnsomhet og differensiert struktur

Landbrukspolitikken må legge til rette for ulike bruksstørrelser og driftsformer. Samdrift, familiebruk, enkeltmannsbruk, småskaladrift, nisjeproduksjon og deltidsbønder som kombinerer landbruk med jobb eller annen næringsvirksomhet – det må være rom for alle og det må skapes mulighet for inntekt som står i forhold til innsatsen av både arbeid og kapital, enten bruket er stort eller lite. KrF mener det er viktig å føre en politikk som både tar høyde for at forutsetningene for landbruksdrift er forskjellige i ulike deler av landet, og som anerkjenner den strukturendringen som landbruket selv har gått igjennom.

Bønder er næringsdrivende, ikke lønsmottakere. For å nå målene for selvforsyningsgrad og selvforsyningssevne, vern om matjord, opprettholdelse av kulturlandskapet og mål for bosetting i hele landet må de som driver med landbruk gis mulighet for en inntektsutvikling på linje med andre yrkesgrupper. Det vil kreve økt lønnsomhet og bedre inntektsmuligheter i landbruket slik at inntektsforskjellen til andre yrkesgrupper kan reduseres.

Tilskuddsordningene er i stor grad knyttet til produsert mengde. Samtidig leverer landbruket en rekke andre verdier enn de rene jordbruksproduktene. Verdien av å opprettholde kulturlandskapet bør utgjøre en større del av grunnlaget for støtten til jordbruket. Et av Norges fortrinn er produksjon basert på grovfôr fra store beiteområder. Det er en miljøvennlig produksjon, som kan baseres på liten eller ingen bruk av kraftfôr laget av korn som kunne vært brukt til mat for mennesker.

Landbruket har et betydelig investeringsbehov. Pålagt omlegging til løsdrift utgjør en særskilt utfordring. KrF mener det er viktig at investeringsstøtten til landbruket økes for å opprettholde produktivitetsveksten og redusere kostnadene.

Investeringsbehovet er så stort at det bør utarbeides en langtidsplan som viser det reelle behovet. Rammene som har vært tilgjengelige for bruksutbygging de siste årene er ikke på langt nær store nok til å nå løsdriftsmålet innen tidsfristen.

KrF mener konsesjonsloven og priskontrollen har vært og fortsatt er viktige for landbruket i Norge. Samtidig er det viktig å anerkjenne den strukturendringen som har funnet sted i næringen og resultert i at leiejordandelen i dag er på 40 %. KrF mener det viktigste er at aktive brukere har sikre og langsiktige eier- eller leieforhold til jorden de benytter. Vi mener derfor det er viktig at det gjøres enklere å kjøpe tilleggsjord som skal drives for landbruksformål og at det dermed blir mulig for bøndene selv å avgjøre om kjøp eller leie av jord er den riktige løsningen for deres drift.

Dyrehold og pelsdyr

Alt dyrehold skal baseres på god dyrevelferd. Det må ikke tillates bruk av bioteknologi som gir individer uten dyrenes naturlige instinkter og egenart. Det skal stilles strenge krav til dyrevelferd, og disse må følges opp med effektive og uanmeldte kontroller.

Det må stilles krav til pelsdyrhold som ivaretar dyrenes naturlige behov. Regelverket for hold av pelsdyr må etterleves bedre. Kontrollen med næringen må styrkes, og gjentatte og grove brudd på regelverket med tanke på dyrevelferd må straffes med forbud mot å holde pelsdyr.

Jordvern

Matjorden er grunnlaget for matproduksjon og avgjørende for både selvforsyningsgrad, selvforsyningssevne og matvaresikkerhet. Norge er et av landene i verden med minst dyrket areal per innbygger. KrF går inn for et langt sterkere vern om dyrket og dyrkbar jord for å sikre fremtidige generasjoners mulighet for nasjonal selvforsyning. Når noe jord bygges ned, må det kompenseres med at arealer med tilsvarende produksjonskapasitet dyrkes et annet sted. Det må forskes mer på flytting av matjord. Det vedtatte målet om at det fra 2020 ikke skal omdisponeres mer enn 4 000 dekar matjord årlig må etterleves. Dette må få konsekvenser for blant annet reguleringsplaner, boligpolitikk og samferdselsprosjekter, der hensynet til å ta vare på matjorden må tillegges større vekt.

Klima og miljø

Miljøkravene til landbruket skal være strenge, og det skal arbeides aktivt for å få til ordninger som reduserer utslipp av klimagasser, og for å benytte avfallsressurser (for eksempel

metangass) til energiproduksjon. Innsatsen for redusert avrenning og forurensning fra landbruket må styrkes.

KrF bygger sin rovdyrpolitikk på rovdyrforlikene fra 2011 og 2016. Det er storsamfunnet som skal bære kostnadene med rovdyrene, og landbruket må derfor ha gode erstatningsordninger for tap av beitedyr og omstillingstiltak i kjerneområdene for rovdyr. Det må være lokal forvaltning av vernet av de store rovdyrene. For å gjennomføre rovdyrforvaltningen på en god måte er det avgjørende at man evner å skape tillit og gjensidig forståelse mellom de ulike aktørene innenfor landbruk, naturvern og offentlige myndigheter. Det er fortsatt behov for mer kunnskap om bestandenes omfang, og tellingene må gjennomføres slik at det skapes en allmenn, og ikke minst en lokal, tillit til konklusjonene.

Erstatningsordningene for vern av utmark bør utvides ved at grunneier kan velge enten å motta engangserstatning eller årlig erstatningsbeløp basert på tilvekst for å sikre at ressursene følger eiendommen. *Se også delkapittelet «Naturvern» i kapittelet «Det grønne skiftet».*

Rekruttering og odel

For å rekruttere til landbruksnæringen er det først og fremst viktig at yrkesutøveren kan ha en levelig inntekt av arbeidet sitt. Dernest må bonden, som andre, kunne ha mulighet til fritid og ferie.

KrF vil beholde odelsloven. Det må legges til rette for gode ordninger ved generasjonsskifte og ved annen overtakelse av landbrukseiendommer. Konesjonslovene må opprettholdes, slik at nye brukere har mulighet til å kjøpe og å drive gården. Uten en form for prisregulering vil jordeiendommer bli spekulasjonsobjekter forbeholdt de rikeste, og slik undergrave bosetting og lokalt eierskap. Nye eiere må stimuleres til aktivt eierskap, drift og bosetting på gården.

Et moderne landbruk stiller stadig større krav til kompetanse. En god landbruksutdanning er avgjørende for rekrutteringen til og lønnsomhet i næringen. Mange er avhengige av en yrkeskarriere innen et annet fag før de går inn i landbruket eller ved siden av gårdsdriften. KrF vil ha tilbud om agronomutdanning også for de som har fullført annen yrkesutdanning. Tilbudet om ettårig agronomløp for voksne med realkompetanse må opprettholdes, og må gjelde også for dem som har brukt opp sin rett til videregående utdanning. Agronomutdanningen skal være rettet inn mot å drive gård som selvstendig næringsdrivende. Derfor bør agronomutdanningen fortsatt være et treårig skoleløp med praksisfag og ikke et 2+2-løp med lærlingtid.